

Латиш Наталія

*кандидат психологічних наук,
старший науковий співробітник лабораторії психології творчості
Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України
<https://orcid.org/0000-0003-0650-0834>*

ПРОЯВИ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Анотація. У статті досліджуються прояви творчого мислення молодших школярів в умовах інформаційної невизначеності, що зумовлено сучасними тенденціями розвитку суспільства та освітнього середовища. Автором підкреслено, що інтенсивне зростання обсягів інформації, її фрагментарність і суперечливість створюють підвищене когнітивне й емоційне навантаження, що впливає на продуктивність мислення дітей молодшого шкільного віку. У центрі уваги – формування здатності дітей орієнтуватися в інформаційному просторі, критично оцінювати дані та творчо трансформувати їх у процесі розв’язування нових завдань. Розглядаються ключові стратегії мислення учнів: аналогізування, комбінування та реконструювання, які забезпечують ефективну організацію творчої діяльності. Наведено приклади художніх і конструкторських робіт дітей, що ілюструють використання цих стратегій на різних етапах діяльності – від первинного задуму до завершеного продукту. Показано, що успішне творче розв’язування задач потребує формування образу-орієнтира, його розвитку та конкретизації, інтеграції мисленнєвих стратегій у процес практичної діяльності, корекції та рефлексії результату. Аналіз закордонних і вітчизняних досліджень підтверджує, що розвиток дивергентного і конвергентного мислення, активізація уваги, спостережливості й аналітичних навичок є необхідними умовами ефективного творчого функціонування дитини. Особливу роль відіграють ігрові та інтегровані освітні підходи, які стимулюють самостійне конструювання знань і пошук нестандартних рішень. Отримані результати підкреслюють значущість формування стратегіальної організації мислення як провідного механізму регуляції творчої діяльності у молодшому шкільному віці й обґрунтовують необхідність подальших емпіричних досліджень закономірностей прояву творчого мислення дітей в умовах динамічної інформаційної невизначеності.

Ключові слова: творче мислення, творча задача, інформаційна невизначеність, стратегія, молодший шкільний вік.

Latysh Nataliia

*PhD in Psychological Sciences,
Senior Research Fellow at the Laboratory of Psychology of Creativity
of the G.S. Kostiuk Institute of Psychology of the NAES of Ukraine
<https://orcid.org/0000-0003-0650-0834>*

MANIFESTATIONS OF CREATIVE THINKING IN PRIMARY SCHOOL CHILDREN UNDER CONDITIONS OF INFORMATION UNCERTAINTY

Abstract. The article examines the manifestations of creative thinking in primary school children under conditions of information uncertainty, driven by contemporary trends in societal and educational development. The author emphasizes that the rapid growth of information, its fragmentation, and inconsistency create increased cognitive and emotional load, affecting the productivity of thinking in younger school-age children. The focus is on the development of children’s ability to navigate the information space, critically evaluate data, and creatively transform it in the process of solving new tasks. Key thinking strategies of students are considered: analogical thinking, combination, and reconstruction, which ensure the effective organization of creative activity. Examples of children’s artistic and construction works are provided to illustrate the use of these strategies at different stages of activity – from the initial idea to the completed product. It is shown that successful creative problem-solving requires the formation of a guiding image, its development and concretization, integration of thinking strategies into practical activity, as well as correction and reflection on the outcome. The analysis of foreign and domestic research

confirms that the development of divergent and convergent thinking, activation of imagination, observational skills, and analytical abilities are essential conditions for the effective creative functioning of the child. Special importance is attached to play-based and integrated educational approaches that stimulate independent knowledge construction and the search for non-standard solutions. The results obtained highlight the significance of forming a strategic organization of thinking as a leading mechanism for regulating creative activity in primary school children and justify the need for further empirical research on the patterns of creative thinking manifestations in conditions of dynamic information uncertainty.

Keywords: creative thinking, creative task, information uncertainty, strategy, primary school age.

Постановка проблеми та аналіз досліджень.

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується не лише інтенсифікацією інформаційних потоків, а й зростанням рівня їх неоднорідності, суперечливості та непередбачуваності. Інформаційний простір, в якому функціонує особистість, дедалі частіше набуває ознак невизначеності: поряд із достовірними даними активно поширюється фрагментарна, викривлена або маніпулятивна інформація. За таких умов особливої ваги набуває здатність суб'єкта не лише орієнтуватися в інформаційному середовищі, а й творчо трансформувати наявні дані, вибудовуючи адекватні стратегії розв'язування нових задач.

Проблема ускладнюється тим, що інформаційне перевантаження супроводжується підвищеним рівнем когнітивного й емоційного напруження, що може призводити до зниження продуктивності мисленнєвої діяльності, формування стереотипних способів дій і звуження варіативності рішень. Особливо вразливою до таких впливів є категорія молодших школярів, у яких лише формуються основні механізми регуляції мислення, здатність до узагальнення, аналізу та синтезу, а також навички критичного оцінювання інформації [6]. Водночас саме молодший шкільний вік є сенситивним періодом для розвитку творчого мислення як системоутворювального компонента пізнавальної діяльності. У цей період закладаються основи гнучкості, оригінальності та продуктивності мислення, формується здатність до побудови нових образів і пошуку нестандартних способів розв'язування задач. За умов інформаційної невизначеності ці якості набувають особливого значення, оскільки забезпечують можливість компенсувати дефіцит або суперечливість вихідних даних через активізацію внутрішніх ресурсів особистості.

Актуальність дослідження також зумовлюється потребами сучасної освіти, яка орієнтується на розвиток компетентностей, пов'язаних із критичним і творчим мисленням, здатністю до самостійного прийняття рішень та ефективної діяльності в умовах невизначеності. Незважаючи

на значну кількість наукових праць, присвячених проблемі творчого мислення, недостатньо дослідженими залишаються закономірності його прояву у молодших школярів у процесі розв'язування нових задач за умов інформаційного дефіциту та невизначеності.

Проблема розвитку та функціонування творчого мислення дітей активно досліджується у закордонній та вітчизняній психологічній науці, особливо у контексті зростання ролі креативності як ключової компетентності XXI століття. У сучасних дослідженнях творчість розглядається як багатовимірний феномен, що поєднує дивергентні та конвергентні компоненти мислення, які забезпечують як генерацію ідей, так і їх оцінку та відбір.

Зокрема, у дослідженні К. Растеллі та співавторів встановлено, що дивергентне мислення у дітей пов'язане з більш гнучкою організацією семантичної пам'яті, тоді як інтелект забезпечує її структурованість, що вказує на складну взаємодію когнітивних механізмів творчості. Це підтверджує положення про те, що продуктивність творчого мислення залежить від здатності дитини до перебудови когнітивних структур [11].

Сучасні закордонні емпіричні дослідження акцентують увагу на взаємозв'язку дивергентного та конвергентного мислення. Так, у праці Б.С. Роллінгса та ін. показано, що ці два компоненти творчості розвиваються відносно незалежно, проте обидва є необхідними для ефективного розв'язування задач. При цьому дивергентне мислення забезпечує варіативність ідей, а конвергентне – їхню оцінку й інтеграцію в адекватне рішення [12].

Важливим напрямом закордонних авторів є вивчення факторів, що впливають на розвиток творчого мислення у дитячому віці. Доведено, що взаємодія дивергентного мислення з інтелектом опосередковується когнітивним стилем дитини, що визначає специфіку її творчих стратегій. Це свідчить про індивідуалізований характер творчого мислення, який особливо проявляється в умовах невизначеності [13].

В дослідженнях останніх років підкреслюється значущість творчого мислення у процесі розв'язування навчальних і проблемних задач. Зокрема, встановлено, що конвергентне мислення позитивно впливає на формулювання дослідницьких запитань та оцінку доказів, тоді як дивергентне мислення забезпечує пошук альтернативних варіантів рішень. Таким чином, ефективне розв'язування задач передбачає інтеграцію обох типів мислення [10]. Також показано, що розвиток творчого мислення молодших школярів пов'язаний із впровадженням інноваційних освітніх підходів (конструктивістських, STEM-орієнтованих, мистецько-інтегрованих), які стимулюють активну пізнавальну діяльність і самостійне конструювання знань. Це особливо важливо в умовах інформаційної невизначеності, коли учень має самостійно вибудувати стратегії дій [15].

Проблема творчого мислення у межах української психології розвивалася значною мірою під впливом як класичних концепцій, так і сучасних вимог освітнього простору, що орієнтується на розвиток креативних компетентностей учнів. Особливо в останнє десятиліття зростає кількість досліджень, які розглядають творчість не лише як продуктивний результат, а як процесуальну властивість мислення, що виявляється в умовах невизначеності, інформаційного перевантаження та складних навчальних ситуацій.

Аналізуючи особливості творчого мислення в процесі сприймання нової інформації, В.О. Моляко підкреслює, що сучасний інформаційний простір має лабиринтну й подекуди хаотичну структуру, і це зумовлює гостру потребу у формуванні творчого підходу до організації діяльності та поведінки суб'єкта, особливо коли він перебуває у складних або екстремальних умовах функціонування [8].

Проблема дослідження творчих мисленневих процесів набуває особливої значущості в умовах освітнього середовища, адже специфіка сприймання, осмислення й переробки нової інформації безпосередньо впливає на глибину її розуміння та ефективність засвоєння учнями й студентами. Саме ці процеси значною мірою визначають їхню академічну успішність і подальшу здатність до самореалізації в професійному та життєвому просторі.

Сучасні психологічні дослідження, присвячені аналізу впливу інформації на творчу діяльність особистості у різні вікові періоди засвідчують, що впорядкування нового матеріалу в осмислені смислові структури залежить

від індивідуальних орієнтирів, установок і пізнавальних уподобань суб'єкта. Водночас ключову роль у процесах організації інформації та побудови нового знання відіграють мисленневі стратегії, які виступають провідним механізмом регуляції творчої діяльності [7].

Зокрема, у попередніх дослідженнях творчих розумових процесів [3; 4] ми акцентували на формуванні механізмів творчого мислення й етапи їх інтеграції у загальний пізнавальний процес. Встановлено, що творчість молодших школярів має когнітивні, мотиваційні та операційно-процесуальні складові, які формуються у взаємодії із зовнішнім середовищем (навчальним контекстом) і з урахуванням вікових особливостей психічного розвитку. Показано, що творчість можна розглядати як адаптаційний ресурс, що дозволяє дитині не лише продукувати нові ідеї, але й ефективно їх апробувати в умовах мінливої інформаційної ситуації, і саме здатність працювати з неповними або суперечливими даними є критерієм сформованості творчого мислення в молодшому шкільному віці.

Значущість розвитку спостережливості в дітей молодшого шкільного віку у контексті творчої діяльності підкреслює Н.В. Медведєва. Діти з добре сформованою спостережливістю вміють оперативно виокремлювати суттєві та типові ознаки об'єктів навколишнього середовища, встановлювати їх зв'язки з іншими явищами, а також помічати елементарні закономірності. Водночас таке пізнання нерідко має нестійкий характер і значною мірою залежить від емоційної привабливості об'єкта спостереження. Натомість діти з недостатнім рівнем розвитку спостережливості зазвичай фокусуються лише на зовнішніх характеристиках предметів, звертаючи увагу на другорядні або випадкові ознаки та помічаючи лише очевидні, поверхневі зв'язки між ними [8].

Як свідчать результати досліджень, у молодшому шкільному віці значно інтенсифікується розвиток сприймання, уваги та пам'яті, причому їх ефективність визначається як природними віковими змінами, так і спрямованим впливом педагогічного середовища. Пізнавальні функції, включно з умінням аналізувати, порівнювати, виділяти причинно-наслідкові зв'язки, стають базою для формування творчого потенціалу та творчого мислення учнів. Цей вік є критично важливим періодом для розвитку творчого мислення, оскільки саме в цей час формується інтегративна основа пізнавальної діяльності, що обумовлює значною мірою подальшу продуктивність

мислення, гнучкість у пошуку рішень і творчий підхід до навчальних і життєвих задач, зокрема в умовах інформаційної невизначеності.

Мета статті – дослідити прояви стратегіальних мисленнєвих дій молодших школярів в умовах інформаційної невизначеності

Виклад основного матеріалу. Відомо, що витоки творчості пов'язані з умінням помічати суперечності та проблемні ситуації у навколишній дійсності, а також із готовністю самостійно знаходити способи розв'язання нових завдань. Серед ключових характеристик творчого мислення зазвичай виокремлюють спостережливість, здатність до порівняння й аналізу, уміння комбінувати елементи, встановлювати подібності, зв'язки, залежності та виявляти закономірності. Творчість постає як одна з найбільш змістовних форм психічної активності дитини і може розглядатися як універсальна природна здатність, що забезпечує результативність у різних видах діяльності.

Розвиток творчого мислення бере початок зі спостереження за об'єктами та явищами довкілля, які можуть зазнавати змін, удосконалення або перебудови. Важливим чинником є залучення дитини до різних видів діяльності, що здійснюються за внутрішньою мотивацією та супроводжуються позитивними емоціями. Причому розвивальний ефект творчої діяльності можливий лише за умови активної участі самої дитини, оскільки саме рівень її активності, а не лише зміст діяльності, визначає ефективність особистісного розвитку [1; 2].

У молодшому шкільному віці домінує орієнтація на виконання конкретних практичних завдань, пов'язаних із предметною діяльністю (малювання, ліплення, конструювання). Проте критично важливим є використання ігрових форм навчання дітей молодшого шкільного віку, адже, як зазначає О.І. Кульчицька (1999), саме в ігровій діяльності дитина має змогу вільно експериментувати, проявляти уяву, випробовувати власні можливості, що сприяє формуванню творчих здібностей і закладає підґрунтя майбутньої професійної компетентності.

Розвинена уява стає важливим компонентом функціонування творчого мислення дітей, яка у молодшому шкільному віці активно розвивається. Активізація уяви зумовлена розширенням соціальних контактів і збільшенням обсягу інформації, яку дитина засвоює в освітньому процесі. Рівень розвитку як образного, так і вербального компонентів творчого мислення значною мірою

залежить від володіння способами побудови уявних образів – комбінуванням, аглютинацією, гіперболізацією та ймовірнісним прогнозуванням.

У межах концепції розвитку творчої особистості В.О. Моляко [5; 9] наголошує на важливості систематичного розв'язування творчих задач як засобу цілеспрямованого впливу на мислення. Ефективність цього процесу забезпечується варіюванням, повторенням й ускладненням завдань відповідно до рівня розвитку дітей. Творча задача, як правило, характеризується недостатністю інформації – як щодо змісту, так і способів її розв'язання, що створює ситуацію невизначеності та стимулює пошукову активність учня. Діяльність у таких умовах передбачає не лише пошук рішення, а й побудову власної стратегії дій, що супроводжується створенням нових знань і вмінь. Інформаційна невизначеність за своєю суттю є природною для дитячого досвіду, оскільки значна частина навколишнього світу ще не інтегрована у систему наявних знань. Саме за таких умов відбувається інтенсивний розвиток творчого мислення.

У процесі розв'язування складних творчих задач учень змушений здійснювати структурно-функціональний аналіз інформації, висувати гіпотези, переосмислювати умови задачі та добирати адекватні способи дії. Використання стратегій аналізування, комбінування та реконструювання дозволяє перевіряти інформацію, прогнозувати результати й будувати ефективні рішення.

Результати досліджень свідчать, що в умовах активної зображувальної діяльності у дітей формується здатність до створення власного задуму. Він виникає як образ-орієнтир, що містить загальне уявлення про майбутній результат і способи його досягнення. У подальшому цей образ конкретизується, трансформується під впливом нових вражень і взаємодії з проміжними результатами діяльності, зрештою втілюючись у завершеному продукті.

У контексті стратегіальної організації творчого мислення учнів молодшого шкільного віку нами виявлено три основні мисленнєві тенденції в процесі конструювання та художньої творчості:

– **аналогізування** – орієнтація на пошук подібності та використання відомих зразків. Наприклад, дитина малює будинок, який майже повністю повторює «класичний» зразок: квадратна основа, трикутний дах, два вікна і двері, димар із димом, поруч – сонце у кутку аркуша та дерево стандартної форми. Це ілюструє, що учень орієнтується на відомі й засвоєні образи (шаблони), відтворює їх

із незначними варіаціями, що свідчить про використання досвіду та здатність знаходити подібність між новим завданням і раніше засвоєними зразками. Аналогізування тут виконує опорну функцію, забезпечуючи впевненість у виконанні завдання;

– **комбінування** – поєднання різних елементів і властивостей для створення нового. Наприклад, дитина створює малюнок «будинок-корабель»: корпус нагадує корабель, але має вікна як у будинку, дах замінений на вітрила, а навколо – і хвилі, і сад із деревами. Як бачимо, у роботі учень поєднує ознаки різних об'єктів (будинок + корабель), що свідчить про здатність інтегрувати різні уявлення, створювати нові образи на їх основі та активно трансформувати наявний досвід, що демонструє гнучкість мислення та здатність до синтезу. Прояви такого комбінування вказують на перехід до більш складного рівня творчості;

– **реконструювання** – трансформація об'єктів із метою отримання оригінального результату. Наприклад, учень малює «будинок майбутнього», який має незвичну форму (наприклад, у вигляді кулі або підземної споруди), з сонячними панелями, рухомими стінами або навіть здатністю літати. У такому випадку учень не просто поєднує відомі елементи, а радикально змінює сам принцип побудови об'єкта, надає йому нових функцій і властивостей. Це свідчить про високий рівень творчої уяви, здатність до перетворення та відходу від стереотипів, тобто стратегіальна тенденція реконструювання відбиває продуктивно-оригінальний рівень мислення, орієнтований на створення принципово нового.

Відповідно до концепції стратегіальної організації творчого мислення В.О. Моляко, процес розв'язування художньої задачі учнями молодшого шкільного віку має поетапний, динамічний характер і відбиває поступовий перехід від початкового ознайомлення з умовою задачі до створення цілісного творчого продукту. Ці етапи пов'язані з формуванням і трансформацією задуму та реалізацією мисленневих стратегій.

1. Розуміння умови задачі. На цьому етапі дитина знайомиться із завданням (наприклад, темою малюнка чи умовами конструювання), аналізує його, виділяє суттєві елементи. Відбувається актуалізація попереднього досвіду, знань і уявлень.

2. Виникнення первинного задуму (образу-орієнтира). У свідомості дитини формується загальне уявлення про майбутній результат – ще нечітке, узагальнене, але цілісне. Це своєрідний

«ескіз у думці», який задає напрям подальшої діяльності. На цьому етапі відбувається активізація уяви, інтуїтивне прогнозування результату.

3. Розвиток і конкретизація задуму (образ-проект). Дитина починає деталізувати задум у процесі діяльності (малювання, ліплення, конструювання). Образ стає більш чітким, визначаються способи його реалізації, відбувається вибір матеріалів, композиції, елементів. На цьому етапі відбувається перехід від загального до конкретного, включення мисленневих стратегій (аналогізування, комбінування, реконструювання).

4. Реалізація задуму у діяльності. Відбувається безпосереднє втілення задуму у матеріалі. У процесі виконання дитина може змінювати початковий план, доповнювати його новими деталями, експериментувати. На цьому етапі відбувається інтеграція мислення й дії, розвиток саморегуляції, гнучкість мислення.

5. Корекція та трансформація образу. У ході роботи дитина співвідносить отриманий результат із початковим задумом, вносить зміни, уточнює або навіть перебудовує образ. Часто саме на цьому етапі виникають найбільш оригінальні рішення. Назагал відбувається рефлексія, самоконтроль, перебудова мисленневих структур.

6. Завершення й оформлення результату (образ-рішення). Формується кінцевий продукт діяльності – завершений малюнок, виріб чи конструкція. Дитина надає роботі цілісності, завершеності, іноді – смислового пояснення. На цьому етапі відбувається узагальнення, фіксація результату, переживання успіху.

7. Оцінка й усвідомлення результату. Дитина оцінює власну роботу (самостійно або за участю дорослого), співвідносить її із задумом і вимогами завдання, може пояснити задум і спосіб його реалізації. На цьому етапі відбувається розвиток рефлексії, формування самооцінки, усвідомлення власної творчої діяльності.

Отже, процес розв'язування художньої задачі у молодшому шкільному віці є творчим і гнучким процесом, оскільки етапи можуть частково накладатися або повторюватися. Ключову роль у цьому процесі відіграє формування задуму та його трансформація, а також використання мисленневих стратегій, що забезпечують перехід від репродуктивної до продуктивної творчої діяльності.

Висновки. Як показали результати нашого дослідження, здатність молодших школярів до глибокого аналізу умов задачі, інтеграції нової інформації у вже наявну систему знань і перенесення знайдених способів дії в нові ситуації

є важливою передумовою розвитку творчого мислення. Це не лише забезпечує ефективне розв'язання задач в умовах невизначеності, а й сприяє формуванню впевненості дитини у власних можливостях та успішному засвоєнню навчального матеріалу.

Водночас недостатньо вивченими залишаються закономірності прояву творчого мислення молодших школярів саме у процесі розв'язування нових задач в умовах швидких динамічних змін, що зумовлює необхідність проведення подальших досліджень у цьому напрямі.

Список використаних джерел

1. Ваганова Н.А. Передумови розвитку творчого мислення дітей дошкільного віку. *Актуальні проблеми психології* : збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. 2019. Т. XII. Вип. 26. С. 58–65.
2. Гулько Ю.А. Особливості розумової діяльності дошкільників в ситуаціях інформаційної невизначеності. *Актуальні проблеми психології*: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. 2019. Т. XII. Вип. 25. С. 84–93.
3. Латиш Н.М. Прояви перцептивно-мисленневих стратегій в конструктивній діяльності молодших школярів. *Актуальні проблеми психології* : збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Т. XII. Вип. 24. С. 119–128.
4. Латиш Н.М. Творча діяльність молодших школярів в умовах інформаційної невизначеності. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»* : мат-ли VI Міжнародної науково-практичної конференції «Globalization of scientific knowledge: international cooperation and integration of sciences», м. Вінниця, Україна – м. Відень, Австрія, 13 жовтня 2023 року. Вінниця : ГО «Європейська наукова платформа»; Відень : ТОВ “International Centre Corporative Management”, 2023. С. 352–357. URL: <https://archive.journal-grail.science/index.php/2710-3056/issue/view/13.10.2023>
5. Моляко В.О. Творча конструктологія (пролегомени). Київ : Освіта України. 2007.
6. Моляко В.О., Третяк Т.М. Творче мислення особистості за умов екстремальності та інформаційної невизначеності. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія*. 2022. Т. 33(72). № 2. С. 30–37.
7. Перцептивно-мисленневі стратегії творчого конструювання інформаційних систем у навчальній та трудовій діяльності : монографія [Електронний ресурс] / В.О. Моляко, Ю.А. Гулько, Н.А. Ваганова та ін. ; за ред. В.О. Моляко. Київ : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2018. 194 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/712092/>
8. Психологічні закономірності творчого сприймання інформаційних індикаторів реальності : монографія [Електронний ресурс] / В.О. Моляко, І.М. Біла, Н.А. Ваганова [та ін.] ; за ред. В.О. Моляко. Київ : Педагогічна думка, 2015. 145 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/10364/>
9. Функціонування творчого мислення в інформаційно-віртуальному просторі суб'єкта : монографія / В.О. Моляко, Ю.А. Гулько, Н.А. Ваганова та ін. ; за ред. В.О. Моляко. Київ-Львів : Видавець Вікторія Кундельська, 2021. 194 с. URL: <http://psychology-naes-ua.institute/userfiles/files/Moljako.pdf>
10. Organisation for Economic Co-operation and Development. *Fostering students' creativity and critical thinking: What it means in school*. Paris: OECD Publishing, 2020. DOI: <https://doi.org/10.1787/62212c37-en>.
11. Rastelli C., Greco A., Finocchiaro C. Revealing the role of divergent thinking and fluid intelligence in children's semantic memory organization. *Journal of Intelligence*. 2020. Vol. 8. № 4. DOI: <https://doi.org/10.3390/jintelligence804004>.
12. Rawlings B.S., Thompson J., Smith L. Creative minds, equal ground: no socioeconomic gaps in UK children's divergent and convergent thinking. *Acta Psychologica*. 2025. DOI: 10.1016/j.actpsy.2025.105811.
13. Runco M.A., Acar S. Divergent thinking as an indicator of creative potential. *Creativity Research Journal*. 2021. Vol. 33(2). DOI: <https://doi.org/10.1080/10400419.2020.1817693>.
14. Stevenson C.E., Hickendorff M., Resing W.C. M. Exploiting the effects of creativity training in primary education. *Thinking Skills and Creativity*. 2021. Vol. 41. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2021.100866>.
15. Zhou J., Shen W., Wang X. The impact of uncertainty on creative cognition: A review. *Frontiers in Psychology*. 2022. Vol. 13. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.843000>.

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

Дата першого надходження статті до видання: 30.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 24.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.05.2026